

Obraćanje visokog predstavnika Paddy Ashdowna na Okrugliom stolu o ekonomiji

Dame i gospodo,

Okrugli sto o ekonomiji bavi se pitanjima kao što su prakse i metode upravljanja, uslovi za investiranje, te uticaj i intervencije vlada. Upravo je ova veoma usmjerena i fokusirana poslovna perspektiva ono što ovaj razgovor čini tako inovativnim – jer, ključno pitanje koje vi trebate razmotriti je da li preduzeća mogu uspješno poslovati u Bosni i Hercegovini.

Kratak odgovor na to pitanje je – da, mogu.

Bosanskohercegovačke vlasti u saradnji sa svojim partnerima u međunarodnoj zajednici trenutno rade na poboljšavanju i sređivanju poslovnog okruženja koje će preduzećima omogućiti da uspješno posluju u ovoj zemlji. To je ključni faktor za otvaranje novih radnih mjesta, te ključ za uspješno vođenje procesa tranzicije Bosne i Hercegovine u ekonomsku stabilnost.

Možda bih trebao napomenuti da vam se obraćam u trenutku kada su svi naši naponi usmjereni na pokušaje da ubijedimo bosanskohercegovačke političare da priznaju ispravnost pragmatičnog kompromisa u reformi sektora odbrane. U oblasti ekonomije svjedoci smo pojave novog pragmatizma – što je još važnije, radi se o novom pragmatizmu koji već pokazuje osjetne rezultate i koristi za građane ove zemlje. Zaista bi bila tragedija kada bismo posrnuli u našim naporima da osiguramo stvarnu i uspješnu reformu vojnih snaga, koja će BiH odvesti na pravi put ka članstvu u NATO – jer bi takva situacija izazvala brojna pitanja u vezi sa sposobnošću bh.

političara da postignu stabilan konsenzus i o drugim reformama, uključujući ekonomske reforme. Međutim, kao što sam već rekao, u sektoru ekonomije su stvarne reforme u velikoj mjeri već ostvarene, te se veliki broj značajnih reformi sada nalazi u parlamentarnom i administrativnom sistemu.

Prelazak na sistem ekonomske održivosti se ne može kupiti međunarodnom pomoći, i svakako se ne može ostvariti naredbama strane vlade.

Kako bi se oslobodila i aktivirala poduzetnička dinamika koja, siguran sam, postoji u Bosni i Hercegovini, moramo stvoriti moderan administrativni i pravni okvir u kojem će kompanije moći uspješno poslovati.

Ovo jeste izuzetno težak i temeljit posao, što ne znači da se mora odvijati isuviše sporo.

Svjedoci smo da je došlo do ubrzanja procesa ekonomskih reformi. I kako proces uzima maha, bitno je također naglasiti da se njime ostvaruju jasni i dogovoreni strateški ciljevi.

Prije izbora koji su održani prošlog oktobra, najznačajnije stranke su javno podržale program Posao i pravda, u kojem su navedeni ključni zakoni koji su neophodni kako bi se obnovila ekonomija, a ovoj zemlji dali institucionalni mehanizmi potrebni za poštivanje vladavine zakona.

U aprilu ove godine, predstavnici domaćih vlada su se sastali sa predstavnicima glavnih međunarodnih organizacija na Bjelašnici, nadomak Sarajeva, i iz pomenutog programa izdvojili kratkoročni plan reformi, usmjeren na slijedeće oblasti:

- uređivanje poslovnog okruženja
- ponovno pokretanje procesa privatizacije i
- unapređenje izvoza.

Na Mrakovici su predstavnici domaćih vlasti u junu ove godine

pripremili akcioni plan sa 131. stavkom, kojim su ove općenite obaveze dobile zakonsku i regulatornu suštinu.

Akcioni plan sa Mrakovice treba implementirati do proljeća naredne godine. Ovakva kratkoročna perspektiva za provođenje plana, čiji uspjeh će se najvjerojatnije mjeriti mjesecima a ne godinama, ilustruje koliko je neophodno da građani osjete koristi ovih reformi, jer se oni još uvijek suočavaju sa problemom velike nezaposlenosti i široko rasprostranjenog siromaštva.

Pored toga, tu je naravno i proces Stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, tokom kojeg će BiH, u nekoliko narednih godina, uskladiti svoje zakone sa *aquis communautaire*.

Ovaj plan je nadopunjen i impresivnim planovima za izmjenu zakona, naznačenim u srednjoročnoj Razvojnoj strategiji.

Ovi planovi i programi se ne natječu međusobno; oni se nadopunjuju; oni čine jednu sveukupnu ekonomsku strategiju koja je dobila snažnu podršku kroz domaći politički konsenzus i podršku partnera BiH u međunarodnoj zajednici.

Potrebno je naglasiti da su i snaga koju je reforma razvila, ali i sama njena suština, u velikoj mjeri domaći proizvod:

Akcioni plan iz Mrakovice je u najvećem dijelu dokument proizveden u BiH.

Pripremili su ga lideri iz BiH.

Plan će implementirati vlasti BiH.

Prednosti plana i njegove koristi pripadaju građanima BiH.

Dakle, imamo plan za napredak koji uživa političku podršku, ali i podršku javnosti. Ja mnogo vremena provodim pokušavajući da ohrabrim, ubijedim ili nagovorim predstavnike vlasti da ubrzaju tempo implementacije reformi.

Sve je manje nesuglasica o tome *šta* treba učiniti; najviše neslaganja obično se javlja oko pitanja *kako brzo* možemo nešto ostvariti.

Do sada su rezultati veoma ohrabrujući.

U avgustu je Komisija za politiku indirektnog oporezivanja, u čijem sastavu su radili premijeri i ministri finansija sa državnog i entitetskih nivoa, usaglasila nacrt zakona kojim se uspostavlja jedinstvena carinska služba u BiH i sistem PDV-a u cijeloj zemlji, koji bi, očekujemo, trebao biti uveden do početka 2006. godine.

Nacrt zakona će uskoro biti razmatran u parlamentu i treba biti usvojen prije kraja godine.

Nacrt zakona će omogućiti da Bosna i Hercegovina ima koherentan i efikasan fiskalan sistem, sposoban da normalizira njene javne financije.

Entiteti i kantonalne vlasti su u zadnjih nekoliko mjeseci postigle znatan uspjeh u balansiranju svojih troškova sa prihodima. Ovo je omogućeno uspješnim smanjenjem broja pripadnika vojske i poboljšanim nivoom prikupljanja prihoda.

Istovremeno, Bosna i Hercegovina je nastavila da uživa blagodeti stabilne valute i praktično nepostojeće inflacije.

Ova je zemlja učinila veliki posao da poboljša svoje šanse. Teško je ovdje prepoznati bombama razrušenu zemlju koja je ostala nakon sukoba od 1992. do 1995. godine. Ustvari, situacija ovdje se suštinski promijenila u zadnje dvije ili tri godine.

Ove promjene su, vjerujem, odražene u novom političkom pragmatizmu. Konsenzus koji je postignut po pitanju poreske politike, na primjer, se sada može proširiti i na druga područja ekonomskog upravljanja.

Ovo se, za zauzvrat, odražava na novu spremnost da se

ekonomskim izazovima pozabavi na ozbiljan način.

Općinske administracije koje su ranije bile prezauzete stalnim političkim unutrašnjim borbama se konačno počinju usresređivati na očajničku potrebu da privuku ulaganja, otvore radna mjesta i pozabave se široko raspostranjenim siromaštvom.

Praktična politika počinje zamjenjivati neplodno ideološko neslaganje kao ishod javne debate.

Ali treba dvoje za tango.

Bosna i Hercegovina se promijenila; pošto se ona promijenila vjerujem da je zaslužila da joj investitori ponovo ukažu pažnju.

Neće vam se sve svidjeti. Još mnogo toga treba učiniti.

Ali mogu reći sa povjerenjem da Bosna i Hercegovina opravdava veoma detaljno i obimno istraživanje. Postoje mogućnosti za ulaganja koje su rezultat posebne faze tranzicije u kojoj je trenutno ova zemlja.

Troškovi radne snage, troškovi zakupa i porezi ostaju izuzetno konkurentni; infrastruktura se poboljšava iz mjeseca u mjesec; a vlasti, od državnog nivoa do općinskog, počinju da razmišljaju o potrebama budućih privrednih preduzeća.

Ovo predstavlja plodno tlo za ekonomski uspjeh. Bosna i Hercegovina je, bez pogovora, otvorena za posao

Ove godine smo svjedoci izuzetnog iskazivanja novog pragmatizma putem inicijative Buldožer.

Ja sam krajem 2002. godine sugerirao da trebamo uzeti jedan buldožer i odgurnuti u stranu svu nepotrebnu birokraciju koja otežava, umjesto da olakšava, vođenje poslova u ovoj zemlji. Bh. privrednici su prihvatili ovu ideju i nastavili raditi na njoj.

Rezultat je zapanjio čak i najveće cinike.

Buldožer komisija je, u kratkom vremenskom roku i sa velikim uspjehom ispitala stotine preporuka privrednika koji su sugerirali načine na koje zakoni i propisi mogu biti promijenjeni da olakšaju obavljanje posla. Ove ideje su svedene na 50 prijedloga reformi. Moram naglasiti da nijedan od 50 prijedloga ne smanjuje prava radnika niti ugrožava zdravstvene ili sigurnosne propise i da svi ispunjavanju evropske standarde.

Ovi ciljani prijedlozi reformi su predstavljani trima vladama, a potom razmatrani i usvojeni na državnim i entitetskim parlamentima.

Rezultat: 50 reformi za 180 dana – po jedna reforma svaka četiri dana.

Buldožer je bio projekat 'Proizveden-u-BiH', projekat koji može biti kopiran u zemljama u razvoju i zemljama u tranziciji a i, što se toga tiče, u razvijenim zemljama, takođe.

Sada smo okupirani drugom Buldožer kampanjom, i očekujemo da ona osigura još 50 reformi prije kraja godine.

Ono što sam opisao je zemlja koja počinje da pravi zaokret.

Reforma počinje da postiže uspjeh u Bosni i Hercegovini. Biće brža ako budemo mogli povećati priliv međunarodnih ulaganja. Postoje veoma ozbiljni komercijalni razlozi da se to i ostvari.

Kao što sam rekao na početku, ključna stvar je da li preduzeća mogu profitabilno poslovati u Bosni i Hercegovini.

A nedvosmislen odgovor je da